

DE

NOACHO ARCAM INGREDIENTE,
CONJECTURA HISTORICO-PHILOLOGICA,

QUAM

Conf. Ampl. Fac. Philos. Reg. Acad. Aboëns.

PRÆSIDE

Mag. JOHANNÉ BONSDORFF,

REG. ACAD. BIBLIOTHECARIO,

PRO GRADU PHILOSOPHICO

PUBLICO EXAMINI OFFERT

CAROLUS AX. FURINGIUS,
Ostrogotbia-Svecus.

In Ædibus Scholæ Cathedralis d. XV. Jun. MDCCCV.
H. a. m. f.

ABOÆ, Typis FRENCKELLIANIS.

6.

MAGNÆ
IN
SACRAM REGIAM MAJESTATEM
FIDEI
VIRO,
ECCLESIAE SVIOGOTHICÆ ARCHIEPISCOPO,
ACADEMIÆ UPSALIENSIS PRO-CANCELLARIO,
REGII ORDINIS DE STELLA POLARI
COMMENDATORI,
REG. ACAD. LITT. HUMAN. HISTOR. ET ANTIQUIT.
MEMBRO,
REVERENDISSIMO DOMINO S. S. THEOLOGICÆ
DOCTORI
JACOBO AX. LINDBLOM,
MÆCENATI MAXIMO,

SACRUM

voluit, debuit
CAROL. AX. JURINGIUS.

*Plus apud nos valet vera ratio,
quam vulgi opinio.*

CICERO.

§. I.

Oracula Veteris Testamenti, quoad stilum, satis expressa canæ antiquitatis continere vestigia, rudemque & infantilem antiqui orbis ubique fere redolere cogitandi atque dicendi rationem, neminem, nisi in Sacris Litteris plane hospitem, fugere potest. Scripta vero Mosaica sine præjudicatis opinionibus, ut fas est, evolventes, linguæ atque rationis puerilis exstantiora adhuc deprehendimus specimina. Ut enim mittamus, Cosmogoniam Mosaicam, nonnisi philosophemata antiqui orbis de rerum ortu involvere, sæculique sui præferre asperitatem, ipsa Theologia Mosaica, sine omni dubio, vetustiore & rudiore de Deo & rebus Divinis philosophandi spirat methodum. Quod quidem mirum non videbitur cuiquam, qui ad Sæculi attendere voluerit genium, simulque, ideam Summi Numinis, qualem jam in abstracto nobis concipimus puriorem, fetum esse ingenii, saniori
A
phi-

philosophia subacti, notionesque nostras de Deo nihilo tamen minus esse analogicas, perpenderit. Neminem igitur offendet, in Libris Mosaicis Jehovaham sapius, non tantum humano more sentientem & agentem fisci, experimenta v. gr. instituire, iisdemque ad votum successis delectari (*Gen. I: 4. 10. 12. 18.*), operibus suis quasi defatigatum requiescere (*Gen. II: 2. 3.*), operum suorum poenitere (*Gen. VI. 6. 7.*) e. s. p.; verum etjam articulata voce loquentem & imperantem introduci; nam inde nihil aliud consequitur, quam causam antiquitatem, Deum κατ' ἀνθρώπων sibi repræsentasse, atque Sacrorum Bibliorum Interpreti, ad asperiores ejusmodi συγκαταβάσεις, sedulo, nisi maxime venerandam Religionem, hostium exponere velit ludibrio, esse respiciendum. Cujus vero cogitandi atque dicendi rationis vestigia cum in narratione Mosaica de diluvio, multum a doctissimis viris vexata &, ut nobis quidem videtur, radicitus minime excussa, indagare liceat; Specimen quoddam Academicum edituri, operæ pretium duximus, quæ de diluvio Noachico conjecerimus, aliorum subicere examini: benignam tamen, non ex more tantum, sed animo, Lectoris censuram conjecturæ nostræ expetentes.

§. II.

Dudum observarunt Interpretes, Historiam Diluvii Noachici (*Gen. VI—IX*), juxta vulgarem inter-

terpretationem, multis adeo obstitam esse difficultatibus, ut, qui pertinaciter eidem adhærere voluerit, nullam fere sese inde expediendi indagare poterit artem, parumque abesse, quin, nimis presso litterali sensu, mole sua quasi ruat tota illa in Libro Geneseos pericopa. Cum enim ex vulgari interpretamento perhibeatur: nequitiam hominum, tempore Noachi, eo usque pervenisse, ut Jehovam eosdem creasse poeniteret, Jovamque hac causa provocatum, non tantum generi nostro, verum etiam cunctis terræ animalibus aquarum inundatione delendis, animum suum adjecisse, solum vero Noachum, quod omnium illius ætatis maxime esset pius Deumque sincere colens, hac de re divinitus certiore factum, in arca, vel ut Recentiores interpretantur, navigio, ad mandatum & ex instructione Jehovæ ædificato, cum familia sua & animalium cujusvis generis paribus, ex voluntate Divina navigio, ut genera eorum in terra conservarentur, exceptis, immisso diluvio, communi mortalium fato fuisse exemptum; atque sic quidem, ceteris quæ spiritum vitalem ducunt animalibus vi aquarum, altissimos montes ad quindecim cubitos superantium, extinctis, Noachum novi quasi generis Parentem existisse; hæc omnia, & quæ sunt cetera narrationis Mosaicæ momenta, ejus sunt generis, ut quemque cui sanum est sinciput, in dubitationem adducant. Præterquam enim quod fabulam, Sapientissimo Creatore plane indignam & consilio suo *humanum genus* extinguendi adversantem,

sapere videatur, Jehovam, humanæ pravitatis causa vindictæ cupidine ductum, animalia & animalcula ubique terrarum, licet plurimis in regionibus incolarum, ut certo credimus, adhuc vacuus esset orbis, diluvione sustulisse: tantam aquarum multitudinem, quæ altissimis per totum terrarum orbem montibus submergendis suppeteret, repugnante natura, suis legibus eijam quoad aquarum productionem adstricta, ne animo quidem, sine nova creatione (cui tamen admittendæ Historia Mosaica, nullam, ne verbo quidem, præbere videtur ansam), concipere licet. Noachum vero, e diversissimis & longissime a se invicem distantibus terræ zonis, omnium animalium paria, maxima minima, genera quævis conservandi gratia, arca vel navigio re vera excepisse, exceptaque aluisse & fovisse, adeo inficeta & inepta est opinio, ut nullo pacto, nisi perpetua miracula a) in auxilium adducere placeat, explicari possit aut defendi b).

§. III.

- a) Præter necessitatem vero miracula non esse augenda, neque Deum præternaturalia media adhibere, ubi naturalia suppetant, egregia est DATHII observatio ad versionem suam 1 Reg XVII. 4.
- b) Auctor Anonymus Libelli: ausführliche erklärung der sämtlichen Wundergeschichten des A. Testaments aus natürlichen ursachen, Berlin 1800, I. Th. p. 62, opinioni allatæ, sequentes, haud facile solvendas, opponit quæstiones: "wie wars möglich, das Noah alle Thiere auf der ganzen Erde, alle paarweise auftreiben und in sein

§. III.

His igitur & similibus ut sese expedirent saniores Interpretes objectionibus, missa vulgari de universalitate Diluvii opinione, nonnisi particularem, ultra fines Asiæ Meridionalis (Armeniam *a*) fortassis & subjacentes regiones) haud quidem extensam, inundationem intelligendam esse, Noamque animalia tan-

Schiff bringen konnte? wie kamen die eigenthümlichen Thiere des damals noch unbekanntes Amerika zu Noah nach Asien? wie zähmte Er den Tiger, den Leopard &c.? wie brachte Er diese Raubthiere ohne Lebensgefahr in sein Schiff? wo nahm Er genug Futter für alle diese Thiere her, die zum theil täglich eine große menge Futters bedürfen? wie stiftete Er Ruhe und Frieden unter der so großen und verschiedenen menge von Thieren, worunter einige beständige feinde von einander sind und einander aufreiben, so bald sie nur einander beikommen können? war auch wirklich das Noachische Schiff, nach der angabe, ungeheuer groß — so war es doch für die unzählige menge von Geschöpfen, und die ungeheure menge Futter, welche für sie auf so lange zeit, als die Fluth dauerte, erforderlich war, gewils zu klein!“ — *cfr.* JERUSALEM Betracht. über die vornehmsten wahrheiten der Relig. P. II, Comment. III. Sect. I., ubi plures de diluvio Noachico, auctore non minus quam lectione dignissimæ, occurrunt animadversiones.

- a*) Conspirant scilicet plerique Interpretes in eo, montes Ararat, ad quos navis sic dicta Noachi appulisse fertur, nonnisi in Armenia esse quærendos. *cfr.* ROSENMÜLLER *Schol.* ad Genes. VIII. 4.

tantum, quæ sibi suppeterent domestica, ne columbis quidem & corvob), quorum mentio facta est Gen. Cap. VIII:o, exclusis, in arcam s. navem intulisse, jure meritoque postularunt. Licet namque obstare videatur huic conjecturæ: Auctorem narrationis de

b) Orientales, inde ab antiquissimis temporibus, *Columbarum* studuisse culturæ, de eo quidem nulli dubitamus. Haud enim obscure prodit Jesaias (C. LX. 8.), suo tempore, sic dicta Columbaria in Palæstina exstitisse. Hodie vero Columbas in Oriente magni esse habitas (imò apud Syros & Asyrios olim ut Deas cultas fuisse docet BOCCART *Hieroz.* Parte II:ori p. 5. 6.), innumeraque plurimis in locis extructa esse Columbaria, fidelissimi narrant Peregrinatores. *cf.* CHARDIN *voyages en Perse* T. III, p. 39, ubi plus quam mille Columbaria circum Ispahan exstitisse asserit, NORDEN *Travels in Ægypt* p. 20. MAUNDRELL *Journey from Aleppo to Jerusalem* p. 3. — Ad *corvos* vero quod attinet, an domi unquam in Oriente fuerint passi, tacente Historia Sacra & Profana, certo non constat. Ex iis tamen, quæ mox de pluviarum in Oriente molestiis dicenda sunt, improbable non est, antiquissimos Nomadas, ne pluviiis ex improvviso obruerentur, corvis, ob virtutem pluvias & tempestates crocitate præfagiendi (*cf.* BOCCART l. c. *de corvo*), domi alendis fuisse deditos, eoque argumento (& quò alio?) corvum Noachi, cum ceteris animalibus domesticis, arca vel habitaculo Noachico fuisse exceptum. Testatur saltem CICERO (de divin. L. I. C. 41.) Arabes avium significationibus plurimum obtemperasse: Eosdemque, corvis aures dedisse faciles, auctor est IOPHYRIUS (*περὶ ἀποκ. τ. ἀφουχ.* L. III.)

de Diluvio c), *Capite VII. c. 19. 20.* expressis afferere verbis, aquas tantopere, ut non modo altissimos montes אֲשֶׁר תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם æquarent, verum etjam ad quindecim cubitos superarent, fuisse auctas: veterumque de extraordinariis quibusdam, quæ diversas terræ regiones olim vexarunt, inundationibus, testimonis, universale quoddam quasi respicere diluvium, eoque magis universalitatem diluvii Noachici probabilem reddere, quo certius sit, ipsam terram in sinu suo, plurimis in locis, imo montibus altissimis & ab Oceano maxime remotis, ad hunc usque diem innumera aquarum aliquando supergressarum conservare vestigia; cæcus tamen esset rerum æstimator, qui his quidem, magis speciosis, quam veris argumentis seductus, diluvium Noachicum in totum protendere vellet orbem. Ut enim taceamus, particulam universalitatis כָּל sæpissime in Libris Veteris Testamenti synecdochice s. hyperbolice occurrere, per se patet, Auctorem historiae diluvii Noachici, non-nisi montes, qui horizonte Noachi suberant, quosque non adeo altos fuisse probabile est

c) Historiam Diluvii Noachici non minus, quam totum Geneleos Librum, e fragmentis diversorum Auctorum esse compositam, vix eget notatione. Qui vero hac de re dubitat, EICHHORNIIUM (Eink. ins A. T. §. 416 seq. & Repertorium für Morgenl. Litter. P. V.) GABLERUM (Urgeschichte) & ILGENIUM (Urkunden des Jerus. Tempelarchivs) audeat, moxque scrupulos, ut speramus, sibi exemptos videbit.

est, intellexisse aut intelligere *potuisse*, atque inde quidem non magis sequi, inundationem Noachicam fuisse universalem, quam *totum* ex. gr. cœlum nebulosum esse, propterea quod nostrates, ad horizontem nubilum significandum, ita loqui ament. Quod vero ad rumores de diversarum regionum inundationibus, terræque ipsius pro universali quodam diluvio hodieum conspicienda documenta attinet, observandum est, alluviam v. gr. Deucalionis, cum diluvio Noachico, pluribus sæculis antegresso, minime esse confundendam, priscorumque historiæ barbaricæ Scriptorum, de cataclysmo quem probabiliter spectant Noachico, apud Josephum *d*), Eusebium *e*) & Cyrillum *f*) commemorata testimonia, nonnisi meridionalem Asiæ partem laudata inundatione submersam efficere; marinos vero in continenti huc & illuc dispersos temporisque decursu petrefactos fetus, e diluvio Noachico nulla ratione posse derivari, sed potius, terram nostram ab Oceano quasi genitam esse, olimque (*principio* ut in Libro Geneseos audit) plures, Noachica & vetustiores & graviore inundationes revolutionesque passam fuisse, innuere *g*). In me-

d) *Antiquitt. L. I. Cap. III. coll. contra Apionem L. 9.*

e) *Præpar. Evang. L. IX. C. XII.*

f) *Adversus Julianum L. I.*

g) Inter recentiores Physicos, acerrimum argumentorum pro universalitate diluvii Noachici geologicorum vindicem se præbuit D^s LUC (atque nuperrime quoque in Libro: *Pria-*

memoriam vero ex altera parte redeuntes, inundationem Noachicam, ipsa narratione Mosaica (Cap. VII. 12. VIII. 1-3.) præeunte, naturali modo, pluviis scilicet continuis indeque originem ducente tumore Oceani *h*), ortam fuisse, virtutibusque naturæ,

B

ven-

cipes de Theologie, de Theodicée & de Morale): acriori certe animo, quam ingenio. Jure namque observat Auctor Recensionis laudati Libelli in Ephemer. Litter. Hall. N:o 321. superioris anni: "So gewiss es nach den geologischen beobachtungen vieler grossen Naturforscher ist, das unser ganzes jeziges trockenes Land mit allen Gebirgen ehedem Meeresgrund gewesen ist: so ungeologisch ist Herrn Lüc's behauptung, das der jezige ganze Zustand der Erdoberfläche, das alle die über einander liegenden strata so verschiedenartiger Materien und mischungen in so verschieden abgelonderten, theils horizontalen, theils wertikalnen schichten, die bald versteinierungen von Seethieren, bald von Flusssischen, Pflanzen, Bäumen und von Landthieren, ja von mittäglichen in ganz nordischen Erdstrichen, und von solchen, deren originalen nicht mer existiren — das alles dies die wirkung *einer* Noachischen Fluth seyn sollte, da es vielmehr auf *viele*, auf *ältere* præcipitationen unter dem alten gemeinen Meere, und auf viele in verschiedenen Jahrhunderten und Jahrtausenden erfolgte überströmungen und umstürzungen bald in diesem, bald in jenem Erdtheile hinweist."

h) תהום רבה (Gen. VII. II.) de mari Caspico, Armeniam aluente, explicandum esse, magna, ut nobis videtur, probabilitate asseritur. Nec obstat, Oceanum de lacu mediocri difficulter posse intelligi. Vere namque observat

vento nimirum spirante & aquas dissipante, superatam: novum quasi robur accedere videtur conjecturæ de particularitate diluvii, atque illud quidem eo firmitus, quod fide dignissima, orientales plagas spectantia Itineraria, gravem suspicandi præbeant ansam, nonnisi descriptionem hiemis orientalis, prisecorum memoria maxime pluviosæ i), stilo orientalium tumidiori amplificatam, in narratione Mosaica de diluvio esse quærendam. Cum enim Auctor narrationis (C. VII. II. seq.) memoriæ prodat, sæpius laudatam inundationem, quadraginta dierum k) conti-

CYRILLUS (in Jesaiam L. II. T. I.): εἶδος τῆς θείας γραφῆς καὶ αὐτὰς τὰς λίμνας θαλάσσης ἀποκαλεῖν: quod plurimis confirmari potest exemplis. — Magni autem *Oceani* nomen, Mari Hyrcano s. Caspico attribuere, non magis impium est, quam cum Pontus Euxinus Italis & Hispanis *mare* audiat *magnum*.

- i) Pluvias & tempestates, hiemem Orientalium præcipue efficere, omnes, quantum scimus, testantur Peregrinatores.
- k) In numero quadragenario hærendum non est. Numerum enim definitum, in primis quadragenarium illum, utpote Judæis sacrum, in Codice V. T. pro indefinito sæpius occurrere, sagaciores concedunt Interpretes. Atque eundem quoque loquendi morem Persis familiarem esse, auctor nobis est CHARDIN l. c. T. II. p. 194, ubi de Templo quadraginta Columnarum ad Persepolin agens, hanc subjungit animadversionem: 'Mais ayant mieux connu le genie de la langue Persane, j'ai trouvé, que parmi beaucoup de choses qui lui sont communes avec l'Hebreu et avec l'Arabe, c'est que souvent elle se sert

tinuis pluviis, *mensē Novembris l)* exortam fuisse, *centumque & quinquaginta dies*, antequam desidere inciperent aquæ, terram infestasse; Peregrinatores vero uno quasi ore confirmant, pluvias, æstate licet in Oriente rarissimas *m)*, ineunte Autumno, mensibus præcipue Novembris & Decembris *n)*, in regionibus orientalibus, quæ meridiem spectant, quasque Diluvio Noachico inundatas ponimus, hodie quoque vehementer adeo, ut omnem terram, pergente hieme, usque ad Aprilem (quod quidem temporis inter-

B 2

val-

du nombre indefini pour un nombre fini et certain, lorsqu' il est considerable et extraordinaire." Testatur tamen HARMAR (Beobacht. über den Orient, mit Anmerk. von FABER, T. I. p. 21.), asperiolem hiemem, in confinio Urbis Aleppo, juxta testimonium fidelissimi Peregrinatoris RUSSELL (Natural History of Aleppo), *quadraginta* circiter dies, e calculo indigenarum, vulgo continuare.

l) In textu Hebræo legitur *Mense secundo*, h. e. Novembri, ut pluribus demonstrat L. CAPELLUS *Chronol. S.*

m) Cfr. HARMAR l. c. T. I. p. 10., JACOBI DE VITRIACO *Hist. Hierosol. (Gestis Dei per Francos* Tom. I. inserta) p. 1097. SHAW *voyages dans plusieurs provinces de la Barbarie et du Levant* T. II p. 57. DAPPER *Beschreib. von Asia* artic. Babylonien p. 141. CHARDIN l. c. T. III. p. 2.

n) Mensis November Hebr. dicitur כּוּל (a Rad. כּלל vel רבּל *copiose pluit*, unde מבוּל *diluvium*), ratione denomi-

vallum, ut bene notandum, item centum & quinquaginta circiter dies o) efficit), haud raro inundent, grassari p): conjectura ne sic quidem infalsa nobis es-

nationis e frequentioribus, quæ hoc mense in Oriente decidere solent pluviis, sine omni dubio desumpta.

- o) In definiendo tempore pluviarum, *primæ* s. autumnalis (Hebr. הַרְרִי Gr. *περῶνμος*) & *serotinae* (Hebr. שִׁקְוֵי מַרְגָּם Gr. *αψιμος*) parumper discrepant Peregrinatores: nec mirum. Ordinarie tamen *illas*, mense Novembris, *has* vero in Aprili irrumperere, totumque illud inter utrasque pluvias intervallum, pro diverso locorum situ, quinque circiter Mensium (h. e. centum & quinquaginta dierum) conficere hiemem (Hebr. חַרְף־חֶרֶף Gr. *χέμων*), in eo fortassis neminem habebimus repugnantem. cfr. SHAW l. c. it. CHARDIN l. c. T. III. p. 9.
- p) Testes hujus rei prodeant: FULCHERIUS CARNOTENSIS, qui, (ut e *Gestis Dei per Francos* T. I. p. 401. videre licet), copias Christianorum, expeditione Crucigerorum in Palaestinam facta, Anno Domini 1099, mense Novembris, imbrium per quinque vel quatuor dies continuatione, multum damni passas fuisse testatur: JACOBUS DE VITRIACO, qui l. c. p. 1098 his utitur verbis: "*in bieme vero licet non adeo frequenter imbribus irrigetur* (terra sancta), *tribus tamen aut quatuor continuis diebus ac noctibus, postquam fieri incipiunt, pluviarum vebementes inundationes, quasi particulari quodam diluvio terram totam inebriant & submergunt*: WILLHELMUS TYRIUS, qui (G. D. p. Fr. T. I. p. 1010, 1011) memoriæ prodit, reportata a Balduino IV. victoria Afcalonitica die XXV. Novembris Anni 1176 (?), *per decem dies continuos,*

esse videtur, descriptionem Diluvii Mosaicam, respectu ad hanc aëris in Oriente vicissitudines habito, nonnisi de particulari explicandam esse diluvio.

§. VI.

At ne sic quidem omnes difficultates, quæ vulgaris interpretationis sunt comites, judicamus sublatas.

tantam vim imbrium, tantam algoris præter solitum violentiam incubuisse, ut vere credi posset, etiam ipsa contra eos (copias sc. Christianas) conjurasse elementa. — DAPPER vero (Beschreib. von Persien p. 83.) de Persia ita habet: "Zu Winterszeit ist das ganze Land mit Wasser, so sich vom stetigem Regen sammlet, und salzig und weifs, auch bisweilen so tief ist, das es den Pferden gar bis an die Bäuche gehet, ganz überschwemmet. Nebenst dieser Beschwerlichkeit vom Wasser, wird auch um diese Zeit der Boden so weich und tieff, das man schwerlich und mit grosser mühe hindurch kommen kan, ja mit grosser Leibs und Lebensgefahr durchreisen muss; dann wann man nur ein wenig von der Landstrasse, und gebahnten Weeg abweichen sollte, würde man unfehlbar in tiefe Löcher fallen, und aus denselben sehr schwerlich wieder kommen können; und dieses ist die Ursache, das nicht allein Menschen und Pferde, sondern auch die Kamehle, wie gross sie auch sind, darinnen stecken bleiben und verderben müssen. Zu mehrer Sicherheit der Reisenden nun, hat man von einem Ort zum andern gewisse Gemarken von schwarzem Stein gesetzt, und den Weeg, den man reisen muss, gezeiget" Quocum idem facere videtur CHARDIN l. c. T. I. p. 389, 390. — Cfr. quoque MOCQUET Reisebeschreibung p. 503, CARLI Reisebeschreib. p. 166, HARMAR l. c. T. III, p. 8.

tas. Quæritur enim, neque id quidem injuria, quomodo Noachus, Navem ædificare *potuerit* adeo ingentem, ut longitudine sua trecentos, latitudine quinquaginta, altitudine vero triginta cubitos complecteretur; Noachus inquam, qui, vitæ nomadicæ s. Pastorali (hominum vulgari antiquissimis temporibus vitæ generi) de quo nemo dubitat addictus, inter pascua vagabundus, ne arte quidem naves construendi haberet opus? Esto autem, Noachum, oraculo Divinitus monitum, monstro huicce horrendo, in continenti (?) extruendo manus suas admovisse; atque esto quoque, mensuras in Mosaica navis descriptione commemoratas diminutionem pati (quod *Michaëlis* in Supplem. ad Lex. Hebr. sub voce נֹחַ ostendere annitur); omnem tamen humanam fidem excedit atque excedat, Noachum in arte naves ædificandi adeo fuisse versatum, ut, tempore quo ne Phœnicis quidem uti potuit doctoribus, navigium, quale illud Ipsi adscriptum, quodque nostris temporibus minime esset dedecori, modo vela & Gubernaculum cet., quibus rebus navis sic dicta Noachi destituta fuisse videtur (?), placeret adjicere, construendi fuerit peritus. Si vero miraculo, (primo & ultimo credulæ plebis refugio), navem Noachi factam & effectam conjeceris: hoc erit nodum secare, non vero solvere a).

§. V.

a) Suspiciatur Auctor Libri laudati: die Wundergeschichten des A. T. p. 65., Noachum ad montem Ararat cymba fuisse adveum: nobis vero conjectura non placet.

§. V.

Contra vero, si pro area aut navigio, habitaculum monti adstructum intellexeris, Noamque, irumpente diluvio, se, cum familia & gregibus suis, illuc recepisse, salutemque sibi & suis hoc pacto vindicasse conjeceris, omnes omnino difficultates, pericopæ Mosaicæ de diluvio objectas, hac admissa, neque Historiæ neque textui Sacro repugnante, interpretatione videbis superatas. Ut enim ad historiam hominis antiquissimam recurramus, a vero minime videtur abhorrens, homines, temporibus antiquissimis, cum ex uno loco in alterum victus sibi & pecori quærendi gratia commigrantes, bestiarum more incertis vagarentur sedibus, nullo alio, quam quod terra sponte sua offerret, contra cœli inclementiam usos fuisse præsidio, postea vero, relictis speluncis & vita multis nominibus vituperanda troglodytica, tentoriis, quæ pro lubitu transmoveri possent, fabricandis, suum applicuisse animum *a*). Mox autem quum experientia, artium matre & magistra, edocti intelligerent, plurimis vitam vagam atque profugam laborare incommodis, sedes suas ad montes præcipue figere, turresque exstruere *b*), non uno decreverunt

-
- a*) *Fabalem* primum fuisse eorum, qui vitam egerunt Pastoritiam sub tentoriis, testatur Historia Mos. *Gen. IV. 20*; qua vero fide, dilquirere non refert.
- b*) Ad has vero turres plura tandem ædificia exstructa fuisse, eaque ratione vicos & urbes enatas, eo magis probabile est,

runt consilio. Quamvis enim negari non possit, turres Orientalium, ea mente, ut nomadibus signo essent, ne per orbem dispergerentur, locumque haberent Nomades, unde feras & prædones c), qui gregibus eorum haud raro insidiarentur, e longinquo detegere, Pastoresque dispersos, signo dato d), ad imminens periculum junctis viribus propulsandum convocare possent, antiquitus fuisse exstructas, eamque ob causam locis editis s. montibus potissimum e) adaptatas; graves tamen adesse videntur rationes, quæ fidem faciant conjecturæ, turres istas, antiquissimis temporibus, invadente hieme, nomadibus & gregibus eorum, contra aëris injurias f) & aquarum in-

quod nomina מגדל & מצפה, quæ proprie *turrem* designant, de urbibus in V. T. sæpius adhibeantur.

- c) Orientem antiquissimis temporibus, æque ac hodie, prædonum insidiis fuisse vexatum, auctoritate *Gen. VI. 4.* credere convenit. Jure namque observant Interpretes, vocem הנפלים de *latronibus* (vulgo *Gigantibus*) esse explicandam. Cujus interpretationis rationes videlicet apud ROSENMÜLLERUM in *Schol.* ad locum *Geneseos* allatum, cfr. quoque JERUSALEM I. c.
- d) De *custodibus* (נוצרים) atque *signis* (נסים) cfr. FABER archæol. der Hebr. I. Th. p. 196 seq. 232, seq.
- e) Si vero colles non adessent, turres eo altiores, ut ex. gr. turris Babil., quæ ex populari dicendi ratione *versus coelum tenderet*, exstruebantur.
- f) Notissimum est, regiones Orientales, sub hieme, non tan-

inundationes, adhibitas fuisse receptaculo. Cum enim ex iis, quæ de aëris vicissitudinibus in Palæstina & adjacentibus regionibus §. 3. annotavimus, colligere fas est, veteres Nomadas, antiquissimis temporibus non minus quam hodie, sæviente hieme, de gregibus suis tecto recipiendis fuisse sollicitos g): veri omnino videtur simillimum, turres, utpote antiquissima, quorum quidem in Historia Sacra vestigia latent, Nomadum ædificia h), armentis quoque claudendis destinatas infervisse. Atque hoc quidem eo probabilius est, quod extra omnem dubitationis aleam positum sit, Nomadas, re dubia & latronibus insequentibus, se suaque (armenta puta), in turres hæcæ s. speculas, semet defendendi & extrema quævis experiendi animo, velut in arcem (unde currente etjam tempore urbibus munimento videntur adhibitæ i), conjecisse k).

C

PHUM

tum aquarum pati intemperiem, verum etjam grandine & algoris vehementia nonnunquam vexari. cfr. HARMAR l. c. T. I, p. 18. seq.

- g) Hinc Jacobum quoque, pecori suo tuguria (תּוּגוּרָה) ad Succotam extruxisse Gen. XXXIII. 17. legimus. Imo Arabum Scenitas hodie in tentoriis suis, vulgo trium cellarum, armenta collocare, testatur FABER l. c. p. 117.
- b) Cfr. I Chron. XXVII 25, ubi omnia habitacula fixa dividuntur, in oppida, pagos, & turres: it. II. Reg. XVII. 9. coll. XVIII. 8
- i) Cfr. Judic. IX. 51 seqq., ex quo loco, quibus artibus se se in turribus defenderint antiqui, judicare licet.
- k) Orientales populos hodie quoque, rebus asperis & tenui

PHUM (*Antiqq. L. I. C. IV.*) certo perhibere, tur-
rem, cujus Historia meminit Sacra *l*), antiquissimam,
Babelis nomine decantatam, *celsiorem, quam ut
aquis obrui posset* (ὀψιλοτερον, ἢ το ὕδωρ αναβηναι δυνα-
θειν) in amplissima planitie Sinear fuisse exstructam,
hominesque, propter diluvii memoriam campestria
metuentes, ægre e locis descendisse celsioribus; pri-
scos autem urbium conditores, recte monente EU-
STATHIO *m*), etjam φοβω κατακλισιμω, urbium arces
(ακροπολεις) in locis erexisse editis: magna certe pro-
babilitatis specie sese commendare videtur opinio,
navem s. arcam sic dictam Noachi, nonnisi de turre
s. habitaculo turrigero, in tres contignationes, ut sci-
licet Noachum (cum familia), armenta, pabulique &
alimentorum sufficientem capere posset copiam, distin-
cto, montique adstructo, esse intelligendam. Notissi-
mum namque est, Orientalium domicilia hodie quo-
que in plures, ad quatuor usque contignationes esse
divisa *n*), infimasque illas ut plurimum, stabulorum
supplere vices.

§. VI.

spe, præsidium sibi in turribus quærere, fati superque
testantur Peregrinatores. Cfr. LIGHTFOOT *Hor. Hebr.*
& *Talm.* de *midal Eder* (propr. *turre gregis*) Gen.
XXXV. 21. p. 549.

l) *Genes. XI. 4.*

m) Παρεκβολαι εις την ὁμηρεν ιλιαδα Δ. Ed. POLITI T, III;
p. 1090.

n) Cfr. FABER *l. c.* p. 422.

§. VI.

Summa igitur Historiæ Noachi ex nostra sententia esse videtur: Noachum, plurimum annorum a) didicisse experientia, terræ plagam (Armeniam puta), quam cum gregibus suis pervagaretur, adventante & pergente hieme, aquarum molestiis sæpius esse expositam; atque hinc quidem, ne pluviis & imbribus, solito autumnii tempore ingruentibus, ipse cum suis & pecore suo aliquando obrueretur, de ædificio (turri) monti adstruendo, quo, urgente periculo, cum suis & armento salutem petiturus refugeret, alimentisque & pabulo, quantum per tempus aëris injuriis obnoxium sufficeret, congerendis, cepisse consilium; eaque ratione Noachum, irrupto extraordinario illo, cujus memoriam Historia prodit Mosaica, diluvio, ex innumeris, qui salutem suam æque non prospexissent aut etiam colles inferiores occupassent, nomadibus unicum, communi clade, cum suis & pecore fuisse

C 2

ere-

a) In textu Mosaico (*Gen VII. II.*) diluvium, anno Noachi sexcentesimo, invalisse legimus. Annos vero *lunares* potius, quam *solares* duodecim mensium, intelligendos esse, probabile est. Licet namque apud gentes antiquiores, teste PLINIO (*Hist. Nat. L. VII. C. 48.*), diversissimæ annos computandi invaluerint rationes; novissima tamen non est, quæ lunæ determinata fuit lenio. Prius enim Ægyptios ad lunæ periodum suos composuisse annos, magna veterum, (*Plinii l. c., Varronis ap. Lactantium 11, 12, Eudoxi ap. Proclum L. 1. in Timæum Platonis*) creditur auctoritate. Cfr. PERIZONII *origg. Ægypt.* p. 21 seqq.

ereptum. Cum vero priscis temporibus, quibus animæ natura atque indoles obscurior erat, resque maxime naturales & phænomena, quoad causas & fundamenta, oculorum fugerent aciem, perquam esset solenne, hominumque infantili cogitandi rationi apprime conveniens, ea, quæ animo aut cogitatione, sive vigilantes sive somniantes volutarent, & agerent, ad Jehovam immediate ordinantem & disponentem referre, omniaque, sive adversa, sive benigniora fata, licet e causis naturalibus & consveto rerum ordine commode explicanda, iræ aut favori Jehovæ adscribere *b*); factum proinde est, ut Auctor pericopæ Mosaicæ de Diluvio, non modo Jehovam, nequitia hominum (frequentibus fortassis quæ in Nomadas exercebantur atrociniis) *c*) ad iram provocatum, immisisse diluvium *d*), verum etjam Noachum, quia solus communi fato ereptus (eodemque ex argumento apud Jehovam in peculiari gratia fuisse) *credebatur*, de imminente inundatione Divinitus admonitum, turrem s. receptaculum illud, quo se suosque retraxerat, Auctore Jehova & construxisse & in-

-
- b*) Exempla hujus cogitandi atque dicendi rationis, in V. T. pasim occurrunt.
- c*) Narrationis Mosaicæ series huic favere videtur conjecturæ. cfr. Gen. VI. 4. seqq.
- d*) De diluvio e causis naturalibus derivando ne somniarunt quidem antiqui,

ingressum e) fuisse, Jovamque ipsum fores obstruxisse f), ne sic quidem male perhibeat.

§. VII.

Atque huic quidem conjecturæ, ipse facer textus, non modo non adversari, verum etiam favere videtur. Ut enim taceamus, Veteribus Interpretibus, in transferendo vocabulo תבה, cujus vera interpretatio utramque facit paginam, notionem latuisse *navigii a*), ipsamque vocis, undecunque deducas, originem *b*), fatis superque testari, nonnisi de *habitu*culo in-

- e) Imo, terra exliccata, Noachum, svadente Jehovah, receptaculo suo egressum fuisse Genes. VIII. 15—18. perhibetur: quasi suopte ingenio egredi haud quidem intellexisset! — At Auctori pericopæ, Jehovaham ubique loquentem & disponentem inducere placet: quod quidem a Sæculi genio minime alienum.
- f) Verba textus Mosaici anxie premenda non esse, vel ex hac (*Genes. VII. 16*) formula clarum est. Nihil namque aliud innuere, quam Noachum cum suis, Divina Providentia, cui omnem debemus felicitatem, servatum fuisse, recte observat JERUSALEM I. c.
- a) Antiquos Interpretes Hebraicum תבה, aut retinuisse, aut per *arcam*, excepto Samaritano, qui ספינה (vocabulum de *edificio*, æque ac de *navi*, juxta Radicem ספן *contabulavit, texit*, explicandum) habet, reddidisse, notissimum est.
- b) Observat CLERICUS (*Comment. in Genes. VI. 14.*), vocem תבה, sive ut plenius (in pluribus a Cel. KENNICOTT in Biblia sua collatis Codicibus) scribitur תיבה, radicem, apud Chaldæos & Arabes usitatam, innuere תוב (quod,

interpretandum esse vocabulum, aliæ etjam adesse videntur, ex ipsa descriptione Mosaica תבה תה pe- tendæ rationes, quæ, significationem navigii falso, vocabulo nostro esse attributam, sine dubio cogant. Perhibente namque Historia Mosaica (*Gen. VI. 16.*), *januam in latere h. e. in inferiori parte c*) תבה תה fuisse adaptatam, Noamque, *remoto testo* (*Gen. VIII. 13.*), terram comperuisse exsiccata, ad fidem mini-
me

collato Lingvarum Chaldaicæ & Hebraicæ genio, Hebræorum respondet (שׁוּב), eoque pacto & cum Hebraica radix שׁוּב ex sua sententia eandem, ac cognatum verbum יָשַׁב, notionem (*habitandi* sc.) involvat, תבה commodissime, analogia linguæ minime repugnante, exprimere *habitaculum*. At vero, quia facise nobis quidem persuadere non possumus, Hebræorum שׁוּב Pf. XXIII. 3. 6, aut alibi in Scriptis Veteris Testamenti *habitandi* significatum jure tueri, conj. &uram viri alias κηρικωρατς suo loco relinquentes, in partes CLODII, qui in *Lex. Hebr. selecto*, collato Arab. تَبَّى vel تَبَّى *collegit, congregavit*, nostrum תבה de loco, in quem res colligantur h. e. *conditorio, repositorio*, explicat, transire eo minus dubitamus, quo certius sit, Clodianam interpretationem ad Versiones Antiquas proxime accedere, atque *arcam* s. κιβωτον ut LXX. habet, ultro, in loco nostro, licet de *ferali* illa *Exod. II. 3. 5.* speciatim usurpetur (cfr. LOWTH *de sacra poësi Hebr.* P. 1. p. 198), ideam parere habitaculi.

- c) *Januam* in inferiori parte תבה תה fuisse collocatam, per se patet: alias enim, quomodo animalia intromissa fuerint, nos quidem non intelligimus.

me est pronum, נַחֲוִי illud, notionem admittere" navigii, sed multo magis probabile, fixum quoddam intelligendum esse habitaculum. Quantum scilicet in re dubia, conjectura assequi licet, veri videtur simillimum, antiquissimos in Oriente Nomadas, habitacula sua, animalium pellibus, facili negotio, pro arbitrio removendis, contexisse d), atque sic quidem commode fieri potuisse, ut Noachus, liberius spirandi & circumspiciendi gratia, tabernaculi sui subtraxerit tectum e). Locus saltem *Exod. XXVI. 14.* (coll. *XXXVI. 19.*) probat, sanctuarium, quo Israëlitæ in itinere ex Ægypto ad terram Cananæam utebantur.

- d) Arabes hodie stragulis e lana caprina contextis mapalia sua tegere, idemque fere apud Gentiles Siberiæ usu venire, memoriæ prodit FABER l. c. p. 170.
- e) Etjam נַחֲוִי *Gen. VI. 16*, de *tecto* (coll. Arabum *ظهور* dorsum), præeunte SCHULTENSIO (in *Clave Dialect.* p. 287. & *Specim. Observatt. ad Genes.* p. 179. seqq.), plerique Recentiorum, ut conjecturæ de navigio accederet robur, interpretantur. Sed contra fidem & auctoritatem Veterum Interpretum, { *Symmachi*, qui *διαφῶνες*, *Aquile*, qui *μεσεμβριον*, *Chaldei* & *Samaritani*, qui *נַחֲוִי*, *Vulgata*, qui *fenestram*, *Alexandrini*, qui *επισυναγωγῶν* vertit), vulgarem de *fenestra* (unius cubiti alta) interpretationem, vix ac ne vix quidem deferendam esse judicamus. Ipsius enim vocabuli נַחֲוִי in Arab. lingua superstes radix *نحو* *splenduit*, indeque derivatum *נַחֲוִי* *meridies*, manifesto prodit, grammaticæ interpretationi minime repugnare laudatos Interpretes. Nostræ vero hypothese multo minus adversantur.

bantur, tegumento instructum fuisse pelliceo, atque vocabulum מַכְסֵה commemorato Geneseos (VIII. 13.) loco, sine vi verbis illata, de tecto e pellibus confecto posse intelligi,

His itaque rationibus inducti, profiteri non veremur, vulgarem de nave Noachica opinionem, maxime videri suspectam atque impeditam *f*), multoque magis, Noachum, diluvii vitandi gratia, habitaculum monti adstructum conscendisse, arridere conjecturam.

f) Ansam huic interpretationi suppeditasse videntur *Gen. VII. 17. 18. VIII. 4.* Sed nisi omnia nos fallant, aliam quoque, minime contortam, neque genio linguæ repugnantem explicationem, quam quæ vulgi teritur manibus, verba admittunt Geneseos. Cum enim, recte monente GLASSIO (Philol. S. T. I. p. 202 Ed. DATHI), in Sacro Codice *sæpe fieri dicatur, quod fieri tentatur aut queritur*, haud incommode locum prior em ita transferre potueris: *cum vero terræ inundatio per quadraginta dies continuaret, aquæ tantopere excreverunt, ut parum abesset, quin habitaculum super terram attollerent, periculoque per aquas, magis magisque accretas, subesset auferri* &c. Ad alterum vero locum (*Gen. VIII. 4.*) quod attinet, copulam ו in voce מַכְסֵה *εμβασιμος* sumendum esse animadvertimus, nihilque aliud, quam receptaculum Noachi, ad montes Armeniæ exstructum fuisse, & ab aquis decimo septimo die Mensis septimi *remisum*, i. e. significari suspicamur. Sæviente namque alluvie, receptaculum illud ab undis concussum erat & verberatum; cessante vero, quasi *requievit* h. e. ab aquis remissum fuit & relictum.